

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Ndc/37/2023
Identifikačné číslo spisu: 8823201178
Dátum vydania rozhodnutia: 19.12.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:8823201178.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa W. K., narodenú XX. I. XXXX, bytom u navrhovateľov, dieťa rodičov - matky Z. K., narodenej X. N. XXXX, bytom Y. C. XXX a otca I. K., narodeného XX. T. XXXX, bytom tamtiež, za účasti navrhovateľov Mgr. I. K., narodenej XX. N. XXXX a Mgr. Š. K., narodeného XX. Z. XXXX, oboch bytom S. XXX, v konaní o návrhu na osvojenie maloletého dieťaťa manželmi, o nesúhlase Krajského súdu v Košiciach s postúpením veci Krajským súdom v Prešove, vo veci vedenej na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 3NcC/13/2023, takto

rozhodol:

Na prejednanie a rozhodnutie veci vedenej na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 3NcC/13/2023 je p r í s l u š n ý Krajský súd v Prešove.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Košiciach predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) podľa § 43 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) vec vedenú pod sp. zn. 3NcC/13/2023 s odôvodnením, že podľa 3 ods. 5 písm. c/ zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“) účinného od 1.6.2023 už nie je funkčne príslušným nielen na rozhodnutie o odvolaní, ale per analogiam, ani na rozhodnutie o nesúhlase Okresného súdu Spišská Nová Ves s postúpením veci spadajúcej pod prvú hlavu CMP. I keď nadriadený súd, ktorý má rozhodovať v spore o miestnu príslušnosť, nie je v § 43 CSP expressis verbis špecifikovaný, Krajský súd v Košiciach sa domnieval, že tento súd je per analogiam potrebné určiť podľa § 3 ods. 5 písm. c/ CMP, a to vzhľadom na špecifickú povahu konaní podľa prvej hlavy a tretej hlavy druhej časti, tretej časti a štvrtej časti CMP. Uviedol, že uznesenie NS SR sp. zn. 1Ndob 7/2023 zo 16.8.2023, na ktoré odkazoval Krajský súd v Prešove pri postúpení veci, v danej veci nie je možné podporne aplikovať, pretože spor o to, ktorý súd je funkčne príslušný, bol determinovaný úplne inou povahou konania a námietkou zaujatosti podanou voči sudkyňi ešte pred účinnosťou zákona č. 371/2004 Z. z. v znení novely vykonanej zákonom č. 150/2022 Z. z. V

danej veci sa konanie o osvojenie začalo 8.6.2023, t. j. už v čase keď bola účinná novela CMP, miestna príslušnosť bola namietaná ešte neskôr. Pokiaľ by mal rozhodovať o sporoch týkajúcich sa miestnej príslušnosti v konaniach podľa prvej hlavy a tretej hlavy druhej časti, tretej časti a štvrtej časti CMP ako nadriadený súd podľa § 3 ods. 3 zákona č. 371/2004 Z. z. po 1.6.2023, priečilo by sa to účelu reformy súdnej mapy vyjadreného aj prostredníctvom § 3 ods. 5 písm. c/ CMP. Formálnym rozlišovaním nadriadeného súdu rozhodujúceho o námietkach zaujatosti a miestnej príslušnosti, od funkčne príslušného súdu na rozhodovanie o odvolaní, by sa v konaniach podľa prvej hlavy a tretej hlavy druhej časti, tretej časti a štvrtej časti Civilného mimosporového poriadku poprel zmysel reformy súdnej mapy a v spojení s faktickou nemožnosťou prístupu do príslušných registrov súdov v obvode Krajského súdu v Prešove môže v konečnom dôsledku znamenať vznik zbytočných prietahov v konaní, narušenie princípu právnej istoty a integrity súdnych konaní v rodinnoprávnych veciach.

2. Podľa čl. 3 ods. 1 CMP, ak sa právna vec nedá prejednať a rozhodnúť na základe výslovného ustanovenia tohto zákona, právna vec sa posúdi podľa toho ustanovenia tohto alebo iného zákona, ktoré upravuje právnu vec čo do obsahu a účelu najbližšiu posudzovanej právnej veci.

3. Podľa čl. 3 ods. 2 CMP, ak takéhoto ustanovenia niet, súd prejedná a rozhodne právnu vec podľa normy, ktorú by prijal, ak by bol sám zákonodarcom, a to s prihliadnutím na princípy všeobecnej spravodlivosti a princípy, na ktorých spočíva tento zákon tak, aby výsledkom bolo rozumné usporiadanie procesných vzťahov zohľadňujúce stav a poznatky právnej vedy a ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít.

4. Podľa § 3 ods. 5 písm. c/ CMP, na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vo veciach podľa prvej hlavy a tretej hlavy druhej časti, tretej časti a štvrtej časti vydanému okresným súdom so sídlom v obvode Krajského súdu v Košiciach je príslušný Krajský súd v Prešove.

5. Podľa § 6 ods. 1 a 2 CMP, ak súd zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi vec príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom účastníkov. Ak súd, ktorému bola vec postúpená, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú súdy viazané.

6. Podľa § 112 ods. 2 CMP, ak sa zákonným spôsobom zmenia okolnosti, podľa ktorých sa posudzuje miestna príslušnosť, môže súd preniesť svoju príslušnosť na iný súd, ak to vyžaduje záujem maloletého. Ak tento súd nesúhlasí s prenesením príslušnosti, rozhodne jeho nadriadený súd; zmena bydliska maloletého z dôvodu umiestnenia maloletého v zariadení na základe rozhodnutia súdu podľa § 111 písm. l/ až n/ nie je dôvodom na zmenu miestnej príslušnosti súdu.

7. Podľa § 396b CMP konania začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončia na súdoch vecne a miestne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023; to neplatí, ak podľa osobitného predpisu výkon súdnictva prechádza z vecne a miestne príslušného súdu na iný súd.

8. Podľa nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 4. mája 2010, sp. zn. III.ÚS 72/2010, publikovaného v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 20/2010, nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov, ktorá zahŕňa aplikáciu abstraktných právnych noriem, a to vzhľadom na špecifickú povahu konaní na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov, je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu.

9. Najvyšší súd, príslušný na rozhodnutie podľa § 6 ods. 2 CMP, ako súd spoločne nadriadený Krajskému súdu v Košiciach a Krajskému súdu v Prešove, posúdil dôvodnosť nesúhlasu Krajského súdu v Košiciach s postúpením veci a dospel k záveru, že nesúhlas je dôvodný.

10. Z obsahu spisu vyplýva, že v predmetnej veci ide o konanie vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa (§ 111 CMP), konkrétne jeho osvojenie (§ 135 a nasl. CMP). V jeho rámci Okresný súd Vranov

nad Topľou vec vedenú pod sp. zn. 7P/65/2023 postúpil 10. augusta 2023 Okresnému súdu Spišská Nová Ves ako súdu miestne príslušnému podľa § 6 a § 136 CMP dôvodiac, že bydlisko maloletej je S. XXX v zmysle uznesenia z 13. decembra 2022, sp. zn. 6P/217/2022-55. Okresný súd Spišská Nová Ves s postúpením veci nesúhlasil, nakoľko Okresný súd Vranov nad Topľou dospel k nesprávnemu záveru, lebo trvalý pobyt maloletého dieťaťa je na adrese Y. C. XXX v obvode Okresného súdu Vranov nad Topľou. Z uvedeného dôvodu predložil vec Krajskému súdu v Prešove na rozhodnutie o nesúhlase s postúpením veci podľa § 6 ods. 2 CMP, ktorý dňa 12. septembra 2023 postúpil vec Krajskému súdu v Košiciach na rozhodnutie o príslušnosti súdu s odôvodnením, že v danom prípade sa jedná o určenie miestnej príslušnosti súdu na prejednanie veci a o určenie súdu so zohľadnením organizačných vzťahov vo vnútri sústavy súdov tvrdiac, že v danej veci je Okresnému súdu Spišská Nová Ves nadriadeným súdom príslušným na rozhodnutie o miestnej príslušnosti súdu podľa § 6 ods. 2 CMP Krajský súd v Košiciach.

11. Ustanovenie § 396b CMP predstavuje procesné ustanovenie intertemporálnej povahy, ktorým sa určuje režim dočasného, prechodného (intertemporálneho) spolupôsobenia skoršej a neskoršej právnej úpravy; teda vzájomný vzťah týchto úprav. Nosným pojmovým znakom procesnej intertemporality je princíp okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej úpravy na všetky konania prebiehajúce na súde a začaté podľa doterajších (zrušených) predpisov. Účelom princípu okamžitej aplikovateľnosti nových procesných noriem, teda použiteľnosti nových procesných ustanovení na konania začaté a prebiehajúce podľa doterajšej právnej úpravy, je zabezpečiť taký procesný priebeh jednotlivých konaní, ktorý nepripúšťa alternatívne a v dôsledku toho sporné výklady pre časovú pôsobnosť príslušných predpisov alebo ich jednotlivých ustanovení (m. m. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 22. októbra 2014, sp. zn. PL.ÚS 107/2011, uznesenie z 12. apríla 2018, sp. zn. II.ÚS 185/2018, uznesenie z 22. septembra 2020, sp. zn. III.ÚS 349/2020, nález z 8. februára 2023, sp. zn. II. ÚS 451/2022).

12. Je nesporné, že s účinnosťou od 1. júna 2023 je na konanie o odvolaní v zmysle § 3 ods. 5 písm. c/ CMP funkčne príslušný Krajský súd v Prešove. Nadriadený súd nie je v ust. § 112 ods. 2 CMP špecifikovaný. So zreteľom na princíp okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej právnej úpravy (podobne aj nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 27. júna 2023, sp. zn. IV. ÚS 257/2023, ods. 75 až 77) a s osobitným dôrazom na špecifickú povahu konaní podľa CMP pri aplikácii vyššie citovaného ust. čl. 3 ods. 2 CMP (s prihliadnutím na zachovanie princípov všeobecnej spravodlivosti a princípov, na ktorých spočíva tento zákon tak, aby výsledkom bolo rozumné usporiadanie procesných vzťahov) je aj na rozhodovanie o určení príslušnosti vo veciach upravených CMP príslušný od 1. júna 2023 Krajský súd v Prešove ako súd nadriadený (kauzálné nadriadený súd) a špecializovaný na rodinnú agendu, a to z dôvodu potreby zachovania zmyslu a účelu reformy súdnej mapy zameranej, okrem iného na dosiahnutie špecializácie aj v rodinnoprávnej agende, a to aj v konaniach začatých a právoplatne neskončených do 31. mája 2023 (čo ale nie je tento prípad). Opačný záver by sa priecil účelu súdnej reformy (popieral by jej zmysel). „Reforma súdnej mapy je jedným z nástrojov na dosiahnutie efektívne fungujúcej justície, pretože vytvára vhodné podmienky pre špecializáciu sudcov, ako na úrovni okresných súdov, tak aj na úrovni krajských súdov. (...) Jedným zo základných cieľov novej súdnej mapy je špecializácia súdov a sudcov. Špecializácia sa predpokladá pre trestnú, civilnú, rodinnú a obchodnú agendu na všeobecných súdoch a pre správnu agendu v samostatnom správnom súdnictve.“ (pozri dôvodovú správu k zákonu č 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov), k čomu najvyšší súd akcentuje aj zachovanie plynulosti a rýchlosti konania.

13. Pre úplnosť najvyšší súd uvádza, že prípadné poukazovanie na zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvody súdov SR by v danom prípade nebolo namieste, pretože tento upravuje sídla a obvody krajských súdov len všeobecne bez prihliadnutia na špecifiká konaní vymenovaných v ust. § 3 ods. 5 CMP (ten je vo vzťahu k § 3 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvody súdov SR v pomere špeciality). Nenáležitý v tomto smere je aj odkaz na ustálenú súdnu prax vyšších súdnych autorít pri posudzovaní určenia nadriadeného súdu (1Ndob/1/2022, 5Ndob/5/2023, III. ÚS 824/2016, III. ÚS 46/2012), ktorá neriešila špecifickú povahu konaní podľa CMP.

14. Najvyšší súd vzhľadom na vyššie uvedené konštatuje, že nesúhlas Krajského súdu v Košiciach s postúpením mu veci Krajským súdom v Prešove na rozhodnutie o nesúhlase s prenesením miestnej príslušnosti je dôvodný. Preto rozhodol tak, ako vyplýva z výroku tohto uznesenia.

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.